

Ковальчук Н.О. – к.е.н., доц.

Чернівецький національний університет ім.Ю.Федьковича

Наукові підходи до визначення поняття «антикризове фінансове управління»

Запобігання фінансовій кризі підприємства, ефективне її подолання і ліквідація негативних наслідків забезпечується у процесі особливої системи фінансового менеджменту, яка отримала назву «антикризового фінансового управління підприємством».

Висока ймовірність виникнення та розвитку кризових ситуацій у розвитку будь-якого суб'єкта господарювання, особливо в умовах пандемії «COVID-19», зумовлює необхідність впровадження спеціалізованого антикризового управління. Використання традиційних підходів до нейтралізації та локалізації явищ кризового характеру у випадку відсутності ефективного антикризового менеджменту може привести до переходу потенційних кризових явищ до ліквідації підприємства.

Тлумачення сутності «антикризове управління» досить неоднозначне, незважаючи на широке використання в економічній теорії та практиці даного поняття. Різні автори по-різному тлумачать його сутність.

Наприклад, Л.О. Лігоненко, А.А. Беляєв, Д.В. Валовой, Е.М. Коротков [1, с. 208; 2, с. 95] розглядають антикризове управління як один із функціональних напрямів управління підприємством, тобто як процес планування, організації, мотивації та контролю, необхідний для того, щоб сформулювати та досягти поставлених цілей.

Варто відмітити, що антикризове фінансову управління ґрунтується не лише на загальних закономірностях, що характерні для процесів управлінського характеру, а й на специфічних особливостях, притаманних для здійснення антикризових процедур.

Н.Є. Селюченко та О.О. Терещенко [3, с. 108; 7, с. 311] зазначають, що головною задачею антикризового управління є забезпечення такого положення підприємства на ринку, коли про банкрутство мови йти не може, а акцент робиться на ліквідацію одиничних негараздів, зокрема й фінансових, за допомогою використання можливостей сучасного менеджменту. Тобто, антикризове управління повинно бути націлене на запобігання можливих серйозних ускладнень у діяльності підприємства у ринкових умовах господарювання, усунення несприятливих для бізнесу явищ та забезпечення стабільного й успішного господарювання з орієнтацією розширеного відтворення на найсучаснішій основі на власні накопичення. Таким чином, акцент робиться на запобігання кризи, але не враховується те, що змістом антикризового управління є й розробка заходів щодо виходу з неї. Також, дане трактування антикризового фінансового управління не враховує значення аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства, що є важливим

при розробці заходів антикризового управління.

Такі науковці, як Р.І. Біловол, Л.О. Лігоненко підтримують другий науковий підхід до трактування сутності антикризового фінансового управління підприємством. На їх думку, під антикризовим фінансовим управлінням можна розуміти підсистему загального антикризового управління, зокрема такі вчені як Л.О. Лігоненко [2, с. 102] та Р.І.Біловол [5, с.61] розглядають антикризове фінансове управління як одну із функціональних підсистем фінансового управління.

Таким чином, необхідно антикризове фінансове управління підприємством розглядати у двох аспектах:

– по-перше, як сукупність профілактичних заходів, метою яких є попередження настання фінансової кризи; оцінювання ймовірності банкрутства, зокрема і через системний аналіз сильних і слабких сторін підприємства, виявлення, оцінювання та нейтралізація ризиків, застосування системи заходів запобіжного характеру;

– по-друге, як систему управління фінансами, спрямовану на виведення підприємства з фінансової кризи, зокрема через проведення реструктуризації суб'єкта господарювання або його санації.

Таким чином, можна зробити висновок, що антикризове фінансове управління підприємством – це система заходів щодо управління фінансами, спрямована на запобігання та подолання кризових явищ у процесах функціонування й розвитку підприємства.

Антикризове фінансове управління має бути невід'ємною складовою управління підприємством у сучасних умовах і становити систему заходів, спрямованих на запобігання виникненню кризи, а не лише на вихід з неї. Оскільки антикризове управління передбачає, що на підприємстві повинна функціонувати система управління, спрямована на своєчасне виявлення ознак кризи, розроблення методів та прийомів по її подолання для недопущення банкрутства та подальшої ліквідації, то антикризове фінансове управління повинно концентруватися на вирішенні цих завдань у фінансовій сфері.

Література:

1. Коротков Э.М., Беляев А.А., Валовой Д.В. Антикризисное управление: учеб. для вузов по экон. спец. М. : ИНФРА-М, 2000. 432 с

2. Лігоненко Л.О. Антикризове управління підприємством: теоретикометодологічні засади та практичний інструментарій. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2001. 580 с.

3. Партин Г.О., Селюченко Н.Є. Фінансовий менеджмент: навч. посібн. Львів: Вид-во НУ «ЛП», 2010. 332 с.

4. Терещенко О. О. Антикризове фінансове управління на підприємстві: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2004. 560 с.

5. Біловол Р.І. Методологічні підходи до розробки концепції антикризового управління підприємством. *Регіональні перспективи*. 2003. № 7-8 (32-33). С. 60-63.